

SBORNÍK ABSTRAKTŮ

2. žákovská ornitologická konference

21. 9. 2020

Toulcův dvůr • Praha

ČESKÁ SPOLEČNOST ORNITOLOGICKÁ

Česká společnost ornitologická je největší nevládní organizace na ochranu a výzkum ptactva v ČR. Sdružuje profesionální i amatérské ornitology, zájemce o pozorování ptáků a milovníky přírody. Zjisti více, zapoj se i ty do výzkumu a ochrany ptáků na www.birdlife.cz!

Podpořeno Hlavním městem Prahou v rámci projektu „Za ptáky Prahy – podpora badatelské činnosti žáků“.

Děkujeme za spolupráci Přírodovědecké fakultě Univerzity Karlovy.

**PŘÍRODOVĚDECKÁ
FAKULTA**
Univerzita Karlova

Přírodovědecká fakulta Univerzity Karlovy představuje vědu a výzkum prostřednictvím svého komunikačního projektu **PŘÍRODOVĚDCI.CZ**. Jeho cílem je oslovení žáků základních a středních škol, pedagogů, poučených médií, odborné a široké veřejnosti se zájmem o přírodní vědy.

HEIDELBERGCEMENT

Workshop PRAKTICKÁ ORNITOLOGIE byl podpořen v rámci programu Jaro ožívá, které podporuje zájem dětí o přírodu. www.springalive.net

Výroba sborníku: *Gentiana* Jilemnice

OBSAH

PROGRAM KONFERENCE	3
PŘEDNÁŠKY	5
Mapování polních ptáků v okolí Vitiněvsi	5
<i>Šimon Bílek</i>	
Mapování zimních shromaždišť kalouse ušatého <i>Asio otus</i> na Blanensku	5
<i>Matyáš Dyčka</i>	
Sovy v Libereckém kraji	6
<i>Martin Břečka</i>	
Vltava: Kousek divočiny v srdci Českých Budějovic	6
<i>Jáchym Řehounek</i>	
Význam narušovaného prostředí pod vedením vysokého napětí pro lokální druhovou diverzitu a početnost ptáků	7
<i>Jakub Hrouda</i>	
Variabilita vzhledu kukaččích vajec během hnízdní sezóny a její vliv na mimikry	7
<i>Martin Greško</i>	
Sledování četnosti ptactva a četnosti druhů na zahradě v závislosti na rozšiřování nabídky krmiva	8
<i>Johana Gellrichová</i>	
Jak souvisí lokalita a přírodní podmínky i počasí s počtem ptáků na krmítku?	8
<i>Vojtěch Hrabánek</i>	
Ovlivňuje teplota okolí druhovou diverzitu na krmném stanovišti?	9
<i>Eliška Malcová</i>	

POSTERY 10

Průběh hnízdění sýkory koňadry 10
Šimon Koběorský

Sledování jídelních preferencí sýkor 10
Petr Pivoda

3. sezóna s dutinovými ptáky v oboře Hvězda 11
Alexandr Pleskot

Jak má vypadat správná budova pro jiříčku obecnou? 11
Rozálie Klvaňová

PŘEDNÁŠKY POZVANÝCH HOSTŮ 12

Jak mít ve městě hodně ptáků – ptačí společenstva
evropských měst 12
Ondřej Sedláček

Úhyny ptáků na prosklených plochách Přírodovědecké fakulty
Univerzity Palackého v Olomouci 13
Kateřina Ševčíková, Evžen Tošenovský

Rodičovská péče pod dubajským sluncem, aneb jak nevysedět
vejce natvrdo a nevychovat pečené kuře? 14
*Martin Sládeček, Esmat Faki, Eva Vozabulová, Kateřina Brynychová,
Veronika Janatová, Veronika Firlová, Lucie Pešková, Petr Chajma,
Miroslav Ešus Šálek*

PROGRAM KONFERENCE

- 8:00–9:00 Příchod a registrace účastníků
9:00–9:10 Zahájení konference
9:10–9:45 RNDr. Ondřej Sedláček, Ph.D.: Jak mít ve městě hodně ptáků – ptačí společenstva evropských měst

I. BLOK PŘEDNÁŠEK Mapování ptáků

- 9:45–10:05 Šimon Bílek: Mapování polních ptáků v okolí Vitiněvsi
10:05–10:25 Matyáš Dyčka: Mapování zimních shromaždišť kalouse ušatého *Asio otus* na Blanensku
10:25–10:45 Martin Břečka: Sovy v Libereckém kraji

10:45–11:00 Přestávka

11:00–11:30 Bc. Kateřina Ševčíková: Úhyny ptáků na prosklených plochách Přírodovědecké fakulty Univerzity Palackého v Olomouci

II. BLOK PŘEDNÁŠEK Monitoring ptáků a adaptace ptáků

- 11:30–11:50 Jáchym Řehounek: Vltava: Kousek divočiny v srdci Českých Budějovic
11:50–12:10 Jakub Hrouda: Význam narušovaného prostředí pod vedením vysokého napětí pro lokální druhovou diverzitu a početnost ptáků
12:10–12:30 Martin Greško: Variabilita vzhledu kukaččích vajec během hnízdní sezóny a její vliv na mimikry

12:30–13:15 Oběd

- 13:15–13:45 **Prezentace posterů**
- 13:45–14:20 **Mgr. Martin Sládeček, Ph.D.: Rodičovská péče pod dubajským sluncem, aneb jak nevysedět vejce natvrdo a nevychovat pečené kuře?**

III. BLOK PŘEDNÁŠEK Pozorování ptáků na krmítkách

- 14:20–14:40 **Johana Gellrichová: Sledování četnosti ptactva a četnosti druhů na zahradě v závislosti na rozšiřování nabídky krmiva**
- 14:40–15:00 **Vojtěch Hrabánek: Jak souvisí lokalita a přírodní podmínky i počasí s počtem ptáků na krmítku?**
- 15:00–15:20 **Eliška Malcová: Ovlivňuje teplota okolí druhovou diverzitu na krmeném stanovišti?**
- 15:20–15:30 **Přestávka**

ZÁVĚREČNÝ BLOK

- 15:30–15:50 **Vyhodnocení, odevzdání cen a ukončení konference**
- 15:50–16:00 **Přestávka**

WORKSHOP PRAKTICKÁ ORNITOLOGIE

- 16:00–17:00 **Sdílení zkušeností při pozorování ptáků, základní principy při mapování ptáků, poznávání ptáků podle hlasu, hledání pobytových stop v areálu Toulcova dvora. Součástí bude i ukázka kroužkování ptáků s výkladem ornitologa Martina Sládečka.**

MAPOVÁNÍ POLNÍCH PTÁKŮ V OKOLÍ VITINĚVSI

Šimon Bílek

Lepařovo gymnázium, Jiráskova 30, 506 01 Jičín, sekunda

Mapování probíhalo v letech 2018, 2019 a 2020 v období od začátku května do půli července v okolí Vitiněvsi v okrese Jičín. Mapovalo se jedenkrát do týdne zejména v ranních hodinách. Kromě polí a luk se v oblasti nachází také rybník, aleje a remízky. Hlavní cíl byl zjistit jaké druhy polních ptáků se tam nacházejí a jak ptáky ovlivňují plodiny, které se tam pěstují. Během mapování jsem zjistil výskyt 73 druhů, z toho 40 pravděpodobně nebo prokazatelně hnízdících. Všechny druhy byly vždy zaznamenány bodem do mapy. Z toho jsem zjistil jakým plodinám se určité druhy ptáků vyhýbají nebo jaké naopak vyhledávají. Další zajímavé poznatky jsem zjistil při porovnávání druhové rozmanitosti v okolí dvou polních cest, na kterých jsem mapoval.

MAPOVÁNÍ ZIMNÍCH SHROMAŽDIŠŤ KALOUSE UŠATÉHO *Asio otus* NA BLANENSKU

Matyáš Dyčka

ZŠ Svitávka, Komenského 157, 679 32 Svitávka, 4. ročník

Téma jsem si zvolil na základě výzvy Jihomoravské pobočky ČSO. Zimní výskyt kalousů v tomto území ještě nikdo nemapoval a zajímalo mě, zda lze u nás nalézt větší denišťe, která jsou známá na Hodonínsku, Břeclavsku a Brněnsku. Nález nových shromaždišť kalousů ušatých by mohl souviset s nárůstem počtu hrabošů a tím spojené obsazování dalších území. Průzkum probíhal od prosince 2019 do února 2020 v okrese Blansko na základě spolupráce s koordinátorem mapování. Celkem bylo zkontrolováno 51 ze 118 obcí okresu Blansko. Osobně jsem 35 obcí navštívil. Do mapování se zapojila i veřejnost na základě výzvy koordinátora v místním tisku. Shromaždiště kalousů se najít nepodařilo, našel jsem jen vývržky (zřejmě kalouse) u Chrudichrom. Toto zjištění ale není překvapivé, protože denišťe nejsou známa ani z blízkého Svitavska. Myslím si proto, že kalousi tady zimují spíš jednotlivě nebo skrytě v lesích, kde unikají pozornosti mapovatelů.

SOVY V LIBERECKÉM KRAJI

Martin Břečka

Gymnázium a SOŠPg Jeronýmova, Jeronýmova 425/27, 460 07 Liberec, sexta

Čeled' sovovití a puštíkovití zahrnuje na našem území 8 hnízdících druhů. Některé z nich jsou vzácné, s jinými se setkáváme běžně. Zaměřil jsem se na několik lokalit v Libereckém kraji, kde jsem se snažil zaznamenat výskyt a hnízdění aktivitu různých druhů sov. Nejčastější metodou bylo poslouchání hlasových projevů, u puštíka obecného jsem našel teritorium i podle vývrzků a trusu. Pátrání jsem zahájil začátkem února a skončil v dubnu. Nejčastěji jsem se setkával s puštíkem obecným, kterého jsem zaznamenal na většině lokalit a v nejvíce biotopech. Dalším druhem, po kterém jsem pátral, byl výr velký. Toho se mi naopak nepovedlo zastihnout na žádné lokalitě, včetně těch, kde bylo již dříve prokázáno hnízdění. V odlehlé lokalitě Českého ráje jsem také objevil pár kulíšků nejmenších, který zde velmi pravděpodobně zahnízdil. Ve vrcholových partiích Jizerských hor jsem narazil na sýce rousného.

VLTAVA: KOUSEK DIVOČINY V SRDCI ČESKÝCH BUDĚJOVIC

Jáchym Řehounek

Gymnázium Jírovcova, Jírovcova 1788/8, 370 01 České Budějovice, sekunda

Řeka Vltava protéká Českými Budějovicemi a vytváří zde zajímavé biotopy pro ptáky a další organismy přímo v centru krajského města. Jedním z nejzajímavějších míst je okolí Jiráskova jezu, zejména oblast s rychleji tekoucí vodou pod jezem. V úseku mezi sportovní halou a Dlouhým mostem byly v průběhu posledních čtyř let pořizovány soupisy pozorovaných druhů ptáků a vkládány do ornitologické databáze AVIF. Příspěvek se zabývá složením ptačího společenstva Vltavy a jejího blízkého okolí v průběhu ročních období. Součástí příspěvku bude také upozornění na význam této lokality pro vzácné a ohrožené druhy ptáků a její představení zájemcům o ornitologii a birdwatching.

VÝZNAM NARUŠOVANÉHO PROSTŘEDÍ POD VEDENÍM VYSOKÉHO NAPĚTÍ PRO LOKÁLNÍ DRUHOVOU DIVERZITU A POČETNOST PTÁKŮ

Jakub Hrouda

Gymnázium Brno – Řečkovice, T. Novákové 2, 621 00 Brno-Řečkovice, oktáva

Pod vedením elektrického napětí procházejícím lesem musí být udržován pás nízké vegetace, který by díky odlišnosti od okolního prostředí mohl být pro ptáky atraktivní. V této práci jsem se proto zaměřil právě na sledování vlivu přítomnosti elektrického vedení na diverzitu a početnost ptáků.

Během sčítání v průběhu hnízdních období let 2018, 2019 a 2020 jsem navštívil celkem 35 lokalit, přičemž u každé lokality jsem metodou liniového transektu zjistil počet přítomných druhů a jedinců pod elektrickým vedením a v okolním lesním prostředí. Průměrně bylo na linii pod vedením o 3, 2 druhů více. Druhy, které se nejčastěji vyskytovaly pouze na linii pod elektrickým vedením, byly pěnice pokřovní, vrabec polní a sýkora koňadra.

VARIABILITA VZHLEDU KUKAČČÍCH VAJEC BĚHEM HNÍZDNÍ SEZÓNY A JEJÍ VLIV NA MIMIKRY

Martin Greško

Ústav biologie obratlovců, Květná 170, 603 00, Brno-střed, 3. ročník

Moje prezentace se bude týkat především analýzy obrazu pořízených fotografií vajec kukaček obecných *Cuculus canorus* a odhalení, jak moc se vzhled vajec u jednotlivých samic v průběhu sezóny mění a zda to může mít vliv na jejich mimikry. Náš výzkum bude probíhat na jižní Moravě na rybnících u Hodonína a u Mutěnic, kde se vyskytuje rákosník obecný *Acrocephalus arundinaceus*, který je nejčastějším hostitelem kukačky obecné *Cuculus canorus*. Je známo, že jednotlivé samice nekladou všechna vejce úplně stejná, ale naopak se mohou lišit velikostí či barvou. To může výrazně ovlivňovat např. potravu, kterou se samice živí. Díky tomu, že se kukačky nemusejí o mláďata postarat, mohou snést během jedné hnízdní sezóny až 20 vajec a ta se mezi sebou mohou výrazně lišit. To může mít i zásadní vliv na míru mimikry kukaččích vajec, a tedy i na pravděpodobnost jejich přežívání.

SLEDOVÁNÍ ČETNOSTI PTACTVA A ČETNOSTI DRUHŮ NA ZAHRADĚ V ZÁVISLOSTI NA ROZŠÍŘOVÁNÍ NABÍDKY KRMIVA

Johana Gellrichová

3. ZŠ Rakovník, Okružní 2331, 269 01 Rakovník, 8. ročník

V lednu a únoru 2020 jsem sledovala v pravidelných intervalech počet druhů a počet kusů ptactva, které navštívily krmítka na naší soukromé městské zahradě. V těchto intervalech jsem také rozšiřovala nabídku a pestrost krmiva. Mojí hypotézou bylo, že se počet ptactva i druhů bude zvyšovat. Kromě vytyčených hodin pozorování jsem do výsledků práce zanesla i druhy, které zahradu a krmítka navštívily ojediněle, nárazově se vracely. Můj předpoklad se potvrdil: navýšil se jak počet kusů, tak i počet druhů. V prezentaci také nastíním možné hypotézy, proč tomu tak bylo. V tomto průzkumu bych ráda pokračovala i v příštím roce a výsledky porovнала. Pozorování probíhalo od 11. 1. 2020 do 29. 2. 2020.

JAK SOUVISÍ LOKALITA A PŘÍRODNÍ PODMÍNKY I POČASÍ S POČTEM PTÁKŮ NA KRMÍTKU?

Vojtěch Hrabánek

Gymnázium Jana Palacha, Pod Vrchem 3421, 276 01 Mělník, kvarta

Můj projekt, během něhož jsme sčítali ptáky od ledna do května, se snažil vyzkoumat dvě věci. V prvním, vedlejším výzkumu, který jsme prováděli každé dva týdny, jsme zjišťovali, zda počet sečtených ptáků závisí na lokalitě, kde je budeme sčítat. Během většího výzkumu každou sobotu jsme se snažili přijít na to, zda závisí i na teplotě, počasí atd.

Hlavní výzkum, který jsme stíhali sami, jsme prováděli na dvou místech. Do druhého jsme zapojili i známé, jak ve městě, tak v suburbu a na vesnici, abychom získali co nejrozdílnější výsledky.

Zatím to vypadá, jako že vám jen povím, že když prší, nic na krmítku není, ale v mé prezentaci se dovíte, kde a kdy je početnější vrabec domácí a kde polní, kde najdete brhlíky, pokud u vás nejsou, nebo jaká je šance potkat dvě červenky najednou.

OVLIVŇUJE TEPLOTA OKOLÍ DRUHOVOU DIVERZITU NA KRMNÉM STANOVIŠTI?

Eliška Malcová

Gymnázium a SOŠPg Jeronýmova, Jeronýmova 425/27, 460 07 Liberec, 4. ročník

Pozorování ptactva na krmítkách je jedním z nejjednodušších způsobů, jak zjistit, které druhy se vyskytují v našem okolí, o nichž mnohdy ani nevíme, a zároveň zjistit, kteří ptáci žijí v souladu s lidmi. Mým hlavním úkolem bylo zmonitorovat druhy ptáků létající na krmítko v oblasti Králova Háje v Liberci a určit, zda mezi faktory ovlivňující jejich rozhodnutí, či se chodit přikrmovat nebo ne, je teplota okolí. Hlavním výzkum byl prováděn v období od konce října do konce ledna a celkem bylo provedeno 10 pozorování vždy po jedné hodině. Při monitoringu jsem volila dny, kdy se měnila pouze teplota okolí, tzn., pokoušela jsem se, aby všechna pozorování byla prováděna ve stejnou dobu a při podobném počasí. Všímal jsem si měnící se druhové diverzity, která podle mých výsledků stoupala při klesajících teplotách. Celkem se na mém krmítku objevilo 10 druhů ptáků. Při nejnižší naměřené teplotě se na krmítku objevily všechny pozorované druhy, při nejvyšší pak pouze tři druhy. Z výsledků tedy plyne, že se teplota okolí řadí mezi faktory, které výrazně ovlivňují druhovou diverzitu na krmítku.

PRŮBĚH HNÍZDĚNÍ SÝKORY KOŇADRY

Šimon Koběřský

Křesťanské gymnázium, Kozinova 1000, 102 00 Praha 10, kvarta

Pozoroval jsem hnízdění sýkory koňadry *Parus major* pomocí budky se zabudovanou kamerou BudCam. Od března se sýkora přilétávala do budky pouze dívat a 13. dubna začala stavět hnízdo. Stavba jí trvala cca tři dny. Po dvou dnech od dostavění (19. dubna) sýkora snesla první vajíčko. Dohromady snesla osm, každý den jedno, vždy při východu slunce s přesností na deset minut. Poté vajíčka jenom zahřívala až do 7. května, kdy se začala líhnout mláďata. V tu dobu samec a samice začali létat pro housenky. Jak postupně mláďata rostla, tak ta větší zastínila ta menší, která buď uhynula hladem, nebo byla udušena. Nakonec z hnízda vylétli jen čtyři jedinci. Stejný pár sýkor se v BudCam uhnízdil podruhé. 6. června začali hnízdít, samice postupně snesla šest vajec a 8. června se první vajíčko vylihlo. Bohužel se stala jedna opravdu nepříjemná věc a to, že naše kočka zakousla samici, takže na to byl samec sám a nevládl mláďata dostatečně nakrmit. Umístění misky s moučnými červy blízko hnízda nepomohlo, nejsou tak výživní jako normální housenky, takže nakonec všech šest mláďat uhynulo.

SLEDOVÁNÍ JÍDELNÍCH PREFERENCÍ SÝKOR

Petr Pivoda

Domácí školák, ZŠ Donum Felix, Petra Bezruče 3087, 272 01 Kladno, 6. ročník

Cílem práce bylo zjistit, jaká je oblíbená potrava ptáků běžně se vyskytujících v zahradách. Bylo použito pět druhů krmiv: lněná semínka, zrní, slunečnicová semínka zalitá v loji, červi zalití v loji, rozinky v loji. K pozorování byla použita fotopast, aby nedocházelo k ovlivňování ptáků přítomností a pohybem člověka. Pozorování bylo prováděno po dobu jednoho týdne (únor), vždy po celý den. Přestože se v zahradě tou dobou vyskytovalo velké množství i jiných druhů ptactva (zvonek zelený *Carduelis chloris*, drozd kvíčala *Turdus pilaris*, hrdlička zahradní *Streptopelia decaocto*, vrabec polní *Passer montanus*, kos černý *Turdus merula*, pěnkava obecná *Fringilla coelebs*), na připravená krmítka létaly pouze sýkory – sýkora koňadra *Parus major* a sýkora modřinka *Cyanistes caeruleus*. Zjistili jsme, že oba druhy sýkor jasné preferují cokoliv zalité v loji, především však slunečnicová semínka a poté rozinky.

3. SEZÓNA S DUTINOVÝMI PTÁKY V OBOŘE HVĚZDA

Alexandr Pleskot

ZŠ a MŠ Červený vrch, Alžírská 680, 160 00 Praha 6, 9. ročník

Poster zachycuje výsledky pozorování ptáků žijících v dutinách stromů v oboře Hvězda za poslední tři roky. V prvním roce jsme provedli docela důkladné mapování. V dalších dvou letech nás zajímalo, kdo obsadí dutiny z prvního roku a jak se rozpadají doupné stromy. Hojným obyvatelem dutin je strakapoud velký a brhlík lesní i sýkora koňadra. Staré dutiny stále častěji obsazují špačci obecní. V každém roce jsme objevili i 1–2 dutiny strakapouda prostředního, a to byl hlavní druh, o kterém jsme chtěli mít přehled. Zajímavý byl způsob jeho „zabydlování“. Z každého roku máme také pozorování hnízdní dutiny datla černého. Oceňujeme, že správci nechávají v oboře stát i mrtvé stromy, které využívají dutinové ptáci a další živočichové.

JAK MÁ VYPADAT SPRÁVNÁ BUDOVA PRO JIŘÍČKU OBECNOU?

Rozálie Klvaňová

Křesťanské gymnázium, Kozinova 1000, 102 00 Praha 10, sekunda

Svůj výzkum jsem zahájila na začátku hnízdni doby letošního roku a skončil s prázdninami. Mým cílem bylo zjistit, co má splňovat dokonalý dům pro hnízda jiříček.

Na začátku jsem zmapovala výskyt hnízd ve středočeské obci Světlá. Zapisovala jsem si jak celá (aktivní) hnízda, tak jejich pozůstatky. Obec má rozlohu 1,17 km² a bydlí tu 1 200 obyvatel. Protože hnízd zde bylo poměrně málo (6 aktivních a 9 pozůstatků), začala jsem si zapisovat všechna nalezená hnízda i v jiných obcích. Celkem jsem zmapovala 140 aktivních hnízd a 70 pozůstatků.

Poté jsem se zaměřila na vlastnosti budov, na nichž byla hnízda postavena. Zaznamenávala jsem výšku budovy, její druh a světovou stranu, na kterou směřovala hnízda. Nejvíce jiříček si svá hnízda postavilo směrem na východ (přes 100 hnízd). Na ostatní světové strany pak směřovalo vždy kolem 30 hnízd. Stanovila jsem si tuto hypotézu: Jiříčky si staví hnízda přednostně na domech, které mají před sebou velkou volnou plochu. Po přeměření vzdáleností jsem hypotézu potvrdila. Vzdálenost místa od nejbližší překážky je průměrně 43,5 m. Myslím si, že je to proto, že jiříčka loví potravu v letu, a proto potřebuje rozsáhlou plochu bez překážek a také dobrý přístup k hnízdu.

PŘEDNÁŠKY POZVANÝCH HOSTŮ

JAK MÍT VE MĚSTĚ HODNĚ PTÁKŮ – PTAČÍ SPOLEČENSTVA EVROPSKÝCH MĚST

Ondřej Sedláček

*Přírodovědecká fakulta Univerzity Karlovy, Katedra ekologie, Viničná 7,
128 44 Praha 2; zbrd@email. cz*

Města představují pestrou mozaiku biotopů od zástavby, komunikací, různých typů městské zeleně, vodních ploch a toků až po polopřírodní biotopy typu stepí nebo lesů. Přitom ale často zabírají a ničí původní prostředí a ostře kontrastují s okolní krajinou. To se týká především městských center s minimem přírodních biotopů. Jak na tyto změny reagují ptáci? Některé druhy se městům vyhýbají, překvapivě mnoho druhů zde ale nalézá příhodné podmínky, včetně hnízdních příležitostí, úkrytů a potravy. Ptačí společenstva měst jsou tak velmi pestrá a druhová bohatost si nezádá s mnohými přírodními biotopy. My jsme studovali, jaké faktory jsou zodpovědné za druhovou bohatost ptáků ve městech od měřítka celé Evropy až po vliv složení a kvality jednotlivých městských biotopů na ptačí společenstva. Ukázalo se, že města v Evropě se od sebe co do druhové pestrosti avifauny velmi liší, především v závislosti na jejich rozloze a geografického umístění. Větší města a ta více na severu mají bohatší ptačí společenstva. Evropská města ale zároveň hostí podobnější ptačí společenstva než krajina v jejich okolí – uplatňuje se zde tzv. biotická homogenizace, což platí především pro centra měst. Na škále jednotlivých měst platí několik pravidel, které obecně podporují výskyt vyššího počtu druhů. Bohatší jsou větší plochy zeleně bohatě propojené s ostatními, strukturálně i druhově pestré porosty zeleně s převahou původních dřevin a dostatkem starých stromů.

ÚHINY PTÁKŮ NA PROSKLENÝCH PLOCHÁCH PŘÍRODOVĚDECKÉ FAKULTY UNIVERZITY PALACKÉHO V OLOMOUCI

Kateřina Ševčíková¹ & Evžen Tošenovský²

¹ Moravský ornitologický spolek, Bezručova 10, 750 02 Přerov;
sevcikovaka@seznam.cz

² Česká společnost ornitologická, Na Bělidle 34, 150 00 Praha;
tosenovsky@birdlife.cz

Mortalita ptáků u prosklených ploch je celosvětový problém. Odhaduje se, že jen v USA za rok takto zahyne až miliarda ptáků. V České republice se na tento problém daří upozorňovat až v posledních letech, především díky aktivitám České společnosti ornitologické. Budova Přírodovědecké fakulty UP se šesti patry je orientována kratšími stranami přibližně severo-jihním směrem, delší strany tak tvoří překážku v migračním koridoru mezi korytem řeky Moravy a městskými parky. Na budově jsou umístěna velká okna a stěny jsou obloženy silně transparentním kamenem. Problém s úhyny ptáků byl zjištěn ihned po dostavbě budovy. Systematický sběr započal na podzim 2012 a od té doby bylo nalezeno 222 jedinců minimálně 31 druhů, což odpovídá přibližně 30 ptákům za rok. Nejčastěji uhynulým druhem je sýkora uhelníček *Periparus ater* následována kosem černým *Turdus merula* a drozdem zpěvným *Turdus philomelos*. Ze zvláště chráněných druhů byla nalezena sluka lesní *Scolopax rusticolla*, ledňáček říční *Alcedo atthis*, strakapoud jižní *Dendrocopos syriacus* a kos horský *Turdus torquatus*. Nejrizikovější období je podzimní migrace, množství ptáků se ale zabíjí i během jara a hnízdního období. V létě 2016 byla část spodního patra zabezpečena polepy. Následně jsme hodnotili účinnost tohoto zabezpečení. Od listopadu 2016 do října 2017 byly pravidelně sbírány kadávery ptáků, od ledna do října 2017 byly zaznamenávány otisky po nárazech ptáků do budovy. Během tohoto období bylo nalezeno 37 kadáverů, 16 druhů a 233 otisků. Lze tedy předpokládat, že nárazů je mnohonásobně více, než je přímo doloženo úhyny. Zároveň se podařilo potvrdit, že na zabezpečených plochách je průkazně méně otisků, než na nezabezpečených. I přesto, že způsob ochrany budovy proti nárazům ptáků pomocí polepů se ukázal jako účinný, budova je stále nezabezpečená a ptáci se zde zabíjí i nadále.

RODIČOVSKÁ PÉČE POD DUBAJSKÝM SLUNCEM, ANEB JAK NEVYSEDEĚT VEJCE NATVRDO A NEVYCHOVAT PEČENÉ KUŘE?

**Martin Sládeček, Esmat Faki, Eva Vozabulová, Kateřina Brynychová,
Veronika Janatová, Veronika Firlová, Lucie Pešková, Petr Chajma
& Miroslav Ešus Šálek**

*Česká zemědělská univerzita v Praze, Fakulta životního prostředí,
Katedra ekologie, Kamýcká 129, 165 00 Praha-Suchbát; sladecek@fzp.czu.cz*

Každé malé dítě ví, že ptačí samičky nakladou vejce do hnízda a musí je zahřívat, aby se z nich vylíhla mláďata. Konkrétně lze dodat, že je třeba ve vejcích udržovat teplotu přibližně mezi 30 a 40 °C. Jak toho ovšem docílit na poušti, kde teplota na slunci přesahuje 50 °C a písek (v němž nebohá vejce leží) se přes poledne rozpálí i na více, než 70 °C? A jak se zvládne malé kuřátko (vážící ne více, než 12 gramů) hned po vylíhnutí vydat na strastiplnou pouť rozžhaveným pískem, na kterém není možné ani udržet ruku? Na tyto otázky jsme se vydali hledat odpovědi do dubajské rezervace Al Marmoom, kde uměle vytvořený jezerní systém v poušti obývá mimo jiné i charismatický bahňák, čejka černoprsá *Vanellus indicus*. Zajímavá data jsme mohli získat zejména díky využití moderních technologií, umožňujících měřit například teplotu, vlhkost a další vlastnosti prostředí v hnízdě, či v miniaturním batůžku, nasazeném přímo na záda malého kuřátka. Získané výsledky podrobně dokumentují, jak perfektně jsou ptáci na život v extrémním prostředí přizpůsobeni, a jak chytře si s jeho nástrahami dovedou poradit.

POZNÁMKY

JARO OŽÍVÁ

Sledujte přílety poslů jara – čápa, vlaštovky, kukačky, rorýse, vlhy a břehule – a zaznamenejte je na **springalive.net**. Zde si můžete prohlédnout postup jara v tabulkách a mapách, poslechnout si hlasové záznamy, zahrát si hry a načerpat další informace.

ČÁPI

Víte, kdy přiletěli čápi na to „vaše“ hnízdo? Kolik měli mláďat a kdy odlétli na zimoviště? Pokud ano, запиšte to na **birdlife.cz/capi**. Pokud ne, dozvíte se to tam. Na stránce najdete mapu čapích hnízd v ČR a další čapí zajímavosti.

(NE)BEZPEČNÉ ZASTÁVKY

Pomozte zmapovat nebezpečné zastávky na **zastavky.birdlife.cz**, aby se pro ptáky nestaly konečnou. Na **birdlife.cz/ptaci-a-skla** se dozvíte, jak sklo správně zabezpečit proti nárazům ptáků. A nezapomeňte nám poslat fotky, které mohou sloužit jako inspirace pro ostatní.

MĚŘENÍ PRŮHLEDNOSTI VODY V RYBNÍCÍCH

Pro některé ptáky je základním předpokladem pro úspěšné hnízdění i dostatečná průhlednost vody. Pokud je voda zakalená, těžko najdou potravu, protože ji nevidí. Měřte průhlednost vody pomocí jednoduchého zařízení Secchiho desky a zjistíte, jak je na tom váš rybník v porovnání s ostatními na **voda.birds.cz**.

RORÝSI

Sledujte přílety a hnízdění těchto ptačích vytrvalců a zaznamenávejte jejich pozorování. Zda se i vaše škola může stát rorýsův zjištěte na **rorysi.cz/rorysiskoly**.

Zaznamenávej
přilety ptáků

springalive.net

Pozoruj a chraň rorýse

rorysi.cz/rorysiskoly

Zmapuj (ne)bezpečné
zastávky

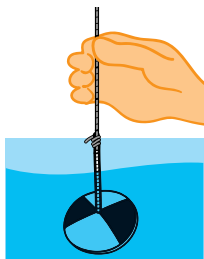
zastavky.birdlife.cz

Sleduj
čapí
hnízda

birdlife.cz/capi

Měř průhlednost
vody

voda.birds.cz

ČESKÁ SPOLEČNOST
ORNITOLOGICKÁ

birdlife.cz